

Zaterdag 29 april 1916 – ochtendeditie

Brusselse beurs.

De vergadering van beursleden der termijnmarkt, te Brussel, nam in principe het voorstel aan tot gedeeltelijke en slechts voorlopige afwikkeling der posities van juli 1914. Bijzonderheden over de doorvoering zijn nog niet bekend.

Vlaamse hogeschool.

Onlangs is in ons blad gemeld, dat vier professoren van de Gentse universiteit zich bereid hadden verklaard, als docent op te treden aan de door het Duitse bestuur in te richten Vlaamse hogeschool. Onder die vier werd ook genoemd de heer Logeman, een Nederlander, hoogleraar in het Engels aan de Gentse hogeschool. Van bevoegde zijde deelt men ons thans mede, dat ons bericht niet juist is geweest. Prof. Logeman heeft zulk een bereidverklaring niet afgelegd, en moet integendeel geheel solidair zijn met zijn Belgische collega's.

Memoranda (KVdW).

Brussel, 13 April.

Frans van Cauwelaert meent, in een artikel waarin ik overigens alles ten volle en met geestdrift onderschrijf wat hij zegt van de noodzakelijke geestelijke verzorging van ons volk, - meent, zeg ik, dat, tengevolge van de oorlog, de zedelijke krachten van dat volk verminderd zullen zijn.

Die onderstelling is te billijken bij iemand, die al zoveel maanden uit het vaderland afwezig is: kan de afstand perspectief verschaffen, die toelaat een toestand in zijn geheel te overzien, hij kan ook het beeld vertroebelen en vervormen. Waarbij komt dat, zoals ik nog onlangs

zegfr, het buitenland zich van het tegenwoordige België een oordeel heeft gevormd, dat stellig niet overeenstemt met de werkelijke staat van zaken; a fortiori de Belgen, die in het buitenland verblijven en met kommer denken aan de thuis en aan wie er bleven. Niet dat ik u zou willen doen geloven, dat onze toestand nu zo heel benijdenswaardig is: dat is hij allesbehalve. Maar buiten de Belgische grenzen ziet men niet genoeg, stelt men zich niet goed voor, hoe hier het leed gedragen wordt, hoe men zich in de nood schikt: want maken wij er nu juist geen deugd van, wij willen toch ook niet in zak en as gaan zitten, hetgeen eerst voor ons de verzekerde ondergang betekenen zou. Ons volk bezit taaigheid en geduld, levenszin en levensmoed; en daarmee zet het zich over heel wat pijnlijke omstandigheden heen.

En dat is juist een eerste reden om niet al te zeer voor de zedelijke ondergang van het volk te vrezen. Wel heeft het twee sterke vijanden te duchten: werkloosheid, die luiheid kweekt, en dan, eenvoudig, de honger, die fysiologisch, en als weerslag moreel, verarmt. Maar het dient ter ere van ons volk gezegd: te Brussel (over andere steden vermag ik niet even goed te oordelen) heeft de werkman, de eenvoudige arbeider, blijk gegeven van een afschuw voor leeglopen, die bij de genoten ondersteuning, verrast en aangenaam aandoet. Overall waar hem daar gelegenheid toe geboden wordt, steekt hij gaarne en vol ijver de handen uit de mouwen; zelfs waar hij er niet dan schaars voor betaald wordt, is hij voor het minste karweitje te vinden, dat hij uitvoert met overtuiging en niet veel minder dan blijdschap. Zo zijn daar, bijvoorbeeld, de werklieden, die meehelpen aan het uitdelen der volkssoep. Als enige vergoeding ontvangen zij een portie meer; zonder de minste geldelijke retributie offeren zij een deel van hun dag op; welnu, nooit is er gebrek aan zulke hulp geweest; ongevraagd hebben deze helpers zich aangeboden in groter getal dan gevraagd, hetgeen wel bewijst, dat de onzaligheid van hun

staat ze nog geenszins ter neer heeft geslagen (hoe weinig zou dat met hun karakter overeenstemmen!), en dat ze instinctmatig een bezigheid hebben gezocht, niet zozeer nog, omdat zij er merkkelijk profijt bij vonden, maar eenvoudig uit behoefte aan werkzaamheid. Sufferige en huilerige thuiszitters vindt men dan ook tegenwoordig in veel mindere mate dan onder de eerste bezettingsmaanden; sommigen (zij zijn helaas de minderheid) hebben weer werk gevonden; de anderen hebben zich o.m. ontpopt tot straatverkopers van allerlei waren. In de tijd van de "belle chicorée de Bruxelles" waren de venters legio; daarna zijn zij appelen gaan verkopen; nu zijn het mosselen. Zij verkopen doorgaans zeer goedkoop, soms onbegrijpelijk goedkoop: gevolg der vergrote concurrentie; de winst zal dan ook wel niet heel groot zijn, en in elk geval niet in evenredigheid van de gegeven moeite; maar: de arbeidszin blijft er mee wakker, door de mededinging nog aangeprikkeld; en dat de zedelijke kracht er bij wint hoeft wel geen verder betoog.

Het bewijst vooral één ding, dat voor mij een tweede reden is om niet te geloven aan verslapping van die kracht onder ons volk: het bewijst er de zeer echte en bewonderenswaardige zelfstandigheid van. Wie niet werkt dan op gezag en onder toezicht, wie niet kent dan op gebod en op goed geloof af, wie niet gelooft dan uit kuddegeest en onder autoriteit van wie zich op te dringen wist, verliest natuurlijk alle macht en alle middel, zodra gezag en toezicht, zodra gebod en autoriteit wegvallen, of zelfs alleen maar worden geschokt: het is de ontredding, de hulpeloosheid, de onvermijdelijke ondergang. Wie echter zichzelf tot de eigen werkzaamheid, tot de eigen kennis, tot het eigen geloof ontwikkelt, vestigt daardoor in zich de morele krachten, die van werk, kennis, geloof onafscheidbaar zijn. En voor wie het nog niet wisten (en velen onder ons waren in dit geval) heeft de oorlog ons juist de geest van zelfstandigheid van ons volk, van het Brusselse althans, geleerd. Noodgedwongen? Maar geen nood helpt

bij onmacht, bij afwezigheid der nodige vermogens. Ons volk zou zijn zelfstandigheid niet kunnen bewijzen indien het deze niet reeds in zich had, al is het dan ook latent en onbewust.

Intussen geeft het ons vertrouwen in de toekomst. Wie zich zelf vermag te helpen ziet ook in waar zijn hulp het beste baten kan: de heropbouw van het vaderland kan er niets dan profijt bij ondervinden. Ook zedelijk dan. Want mocht er werkelijk in dit opzicht afval en vermindering zijn: er is het voorbeeld dat sterkt en beschaamt.

Wat echter het meest te vrezen valt, meer en meer dreigt, onontkoombare gevolgen hebben kan: fysiologische misère, de verarming der lichamelijke krachten. Daarheen is het, dat wij in hoofdzaak onze blikken wenden moeten. Van die uitputting is het ergste te verwachten. De arbeidszin, de arbeidswil, waarborg der zedelijke kracht, is wakker gebleven, ook zonder hoop of uitzicht op profijt: wij kunnen dan ook vaststellen dat, niettegenstaande de ellende, de criminaliteit te Brussel eerder af- dan toegenomen is. Maar knelt de honger zo, dat zelfs het mogelijke werk hem niet vermag te stillen, dan kan men natuurlijk voor de morele toekomst, ik bedoel de onmiddellijke, niet instaan. Het gebeurt heel dikwijls dat het volk zelfs zonder aardappelen zit; het gebeurt zelfs dat de gemeentemagazijnen wel zeep, bv., maar geen bonen of rijst te koop bieden. Ik klaag hier natuurlijk niemand aan: wie zou wel schuldigen kunnen noemen? Ik stel alleen vast dat, waar voor zedelijke vermindering van het volk gevreesd wordt, die vermindering, zo zij werd vastgesteld, niet te wijten zou zijn aan het volk zelf, maar aan de voeding van dat volk. Het is triviaal om te zeggen, maar niets bevordert de zedelijkheid zozeer als een goedgevulde maag. Men late toch ons arme volk niet verhongeren! ...

14 april.

Een schok door het hart, een steek in de keel, weldra de tranen die de blik vertroebelen: August van Cauwelaert is gewond; wij zien onze goede Gust liggen, de borst doorboord, wit en zwijgend, in een ver hospitaal, waar wij niet heen kunnen, waar ons niet meer nieuws van bereiken kan. Wij hebben hem, toen hij heenging, geen vaarwel kunnen zeggen; nu is hij gekwetst, en wij hebben niets van hem, dan onze angst ...

Niemand die hem naderde, of hij had onmiddellijk vertrouwen in deze jongeman vol eenvoud en voornaamheid; niemand die met hem maar even had omgegaan, of hij voelde aangroeiende sympathie voor deze ziel zonder omwegen, dit hart zonder verraad, deze geest vol breedheid en oprechtheid.

Mij is hij sedert ons eerste ontmoeting al, nu haast tien jaar geleden, een vriend, die mij dierbaarder werd naar ik hem als steeds trouwer en edeler leerde kennen. Hoe dikwijls heb ik zijn geestdrift benijd, zijn ongerept en blij schoonheidsgevoel, zijn liefde voor al wat jong en teder was! Dichter van een maagdelijke aandoening, was hij als een kind eenvoudig, als een jong meisje fris sentimenteel. Hij bezat het geheim der openhartige verlokking; hij nam ieder in zonder andere moeite dan dat hij was zoals hij was. Hij was de altijd welkome gast, deze waar men aan denkt bij eigen vreugde, deze die men van het eigen verdriet als de natuurlijke vertrouweling maakte.

- Ik spreek van hem in de verleden tijd. Onwillekeurig. Het is dat ik hem dan ook zie in het verleden van vóór de oorlog, hem, de vriend des huizes, die als het ware deel uitmaakte van het gezin. Toen ik hoorde dat hij wegging, heeft mijn hart zich toegenepen. Iedere dag haast dacht ik aan hem: het was geen voorgevoel, het was een zekerheid, dat hem overkomen moest wat zich werkelijk heeft voorgedaan: Gust gekwetst, - het moest gebeuren ...

“La guerre peut dégager des héros de ceux qui ont en eux l'étoffe des héros; elle ne développe chez les autres que des instincts de brute”: ik heb het, heel in de aanvang van de oorlog, overgeschreven uit “Dingley, l'illustre écrivain”, van de gebroeders Tharaud. Ik wist, ik voelde dat het in August van Cauwelaert niet anders kon dan bewaarheid worden.

Hij was te edel, te eenvoudig -, te natuurlijk edel, dan dat hij niet een held zou worden, zonder omhaal, zonder snoeverij, omdat hij immers buiten zijn natuur niet kon. Ik zou van niemand willen zeggen, zelfs als ik het ervaren had, dat de oorlog in hem het beest heeft wakker gemaakt: ieder is immers heengegaan met de bedoeling, zijn plicht te doen; en men kan het niemand euvel duiden, zo hij geen held geboren is. Maar deze: kon het wel anders of de ridderlijke jongen zou het oordeel niet beschamen, dat hij ons van hem zelf gegeven had? Een held: wij stellen hem ons echter moeilijk anders voor dan gewond; nu wij het vernemen van Gust, nu wij horen dat is geschied wat wij wisten onontkoombaar te zijn, nu nijpt ons hart toe, en wij lijden.

Maar wij zijn fier ook. Helaas, niet ieder die het had gewild, mocht mee naar de plek grond, waar de eer van het land op het spel stond. Maar te weten dat daar, op de gevaarlijke plaats, maar de eervolle, iemand staat die ge acht en liefhebt en die ook aan u met enige vriendschap denkt, het kan u met fierheid, zij het onverdiende, vervullen; het leert u tevens de eigen plicht kennen; en zijn moed leert u, ootmoedig, moedig zijn. Dat danken dezen die bleven aan degenen die heengingen, - ook te uwer verdediging; het vermeerderd de eerbied en dwingt daardoor tot inkeer. En zijn zij op het slagveld gekwetst, - gekwetst ook voor u, dan hardt het in de wil en in de overtuiging, dat wij elk binnen onze macht het vaderland hebben te dienen en te behouden, van hetwelk de vriend met inzet van zijn leven de goede zaak bewezen heeft.

Dit is de les van August van Cauwelaert's wonde. Ik zend hem, met mijn innigste vriendschap, onze oude, goede vriendschap van vóór de oorlog, mijn bewogen eerbiedige, mijn dankbare groet.

17 april.

De aardappel staat in Brussel een geheime macht te worden: zijn zeldzaamheid maakt er iets als een fetisj van, nagenoeg gelijk een soldatenknoop het voor de Kongolese neger is. Op één der karikaturen, waar de archeoloog der eenentwintigste eeuw het leven van Brussel onder de bezetting in bestuderen zal, die men zowat in alle papierwinkels verkoopt, en waar ik u meer dan eens over gesproken heb, ziet men een onderwijzer, eveneens der eenentwintigste eeuw, die in een bokaal een vreemde knol vertoont aan zijn leerlingen, met de vermelding: "kijk, dit is nu de eenmaal beruchte aardappel, waar ge wel eens van gehoord hebt, en die men naar het schijnt voor het laatst heeft gekweekt in 1915".

Het eigenaardige van die karikatuur is nu, dat zij haast niet overdrijft. En daar heb ik twee overtuigende bewijzen van. Voor een paar maand al, kon men in de groentewinkels geen aardappelen krijgen, dan na ook andere, te dien tijde reeds dure, groenten te kopen. Kocht men, bv. een pak schorseneren van vijftig centiemen, dan had men recht op één kilo aardappelen tegen vijftientwintig centiemen; zodat men zich de schorseneren liet welgevallen wegens de patatten. Maar thans daag ik wie ook uit, nog één enkelen aardappel te bemachtigen, kocht hij er ook al de schorseneren van de Brusselse markt voor op.

Maar mijn tweede voorbeeld, tevens bewijs van de geheime macht, die de patat tegenwoordig bezit, vind ik in het volgende feit. Dezer dagen kon men in de uitstalling van een fijne papeterie van de boulevard, tussen vulpennen en paasbeeldjes, een blauwzijdigen

kussentje zien liggen. Op het kussentje lag een aardappel van redelijke, maar geenszins buitengewone proportie. En er achter stond, op bristol gedrukt: "Tout achat de vingt francs donne droit à une pomme de terre".

Welnu, die aankondiging, het blauwzijden kussentje en de aardappel die het versierde, waren reeds na drie dagen uit de uitstalling verdwenen. De reden heeft men niet openbaar gemaakt. Mijn vermoeden echter is, dat na die drie dagen heel de voorraad der beschikbare aardappelen was uitgeput! ...

Het levensmiddelenvraagstuk in België.

Onze correspondent schrijft uit Brussel, dat daar op 24 dezer een bekendmaking van de gouverneur-generaal werd aangeplakt, waarvan de tekst aldus luidt:

Met het doel de bevoorrading der bevolking te verzekeren en de maatregelen, welke ik daartoe heb genomen, vollediger te maken, heb ik besloten van nu af te verbieden, in het gebied dat onder mijn bewind staat, de uitvoer van alle voedingsmiddelen voor mens en dier, slachtvee inbegrepen, en bovendien alle mogelijke zaaigoed, meststoffen en landbouwwerktuigen. Al deze voortbrengselen zullen dus, op voorwaarde, dat zij van Belgische oorsprong zijn, uitsluitend beschikbaar blijven ten gebruike van de bevolking van het gebied, waarover ik het bewind voer. Op dit verbod zal alleen uitzondering worden toegestaan waar het betreft overtollige voortbrengselen van de Belgische bodem. Ik stem in deze enkele uitzondering uitsluitend toe met het doel geen nadeel toe te brengen aan landbouw, groenteteelt en binnenlandse handel, welke reeds voor de oorlog op de uitvoer werkte. Om de voorraden van het bezet gebied nog beter te sparen, heb ik aan de militaire intendance bevolen in het onder mij gestelde gebied geen opeisingen of vrijwillige kopen te doen van

voortbrengselen, welke onder bovenaangehaalde hoofden vallen en bestemd zullen zijn om in de behoeften van het bezettingsleger te voorzien, hoewel art. 32 der Haagse Conventie mij ontegenzeggelijk het recht toekent de troepen van het bezettingsleger te voeden met levensmiddelen, welke in België voorradig zijn. Aangezien de bezettingstroepen over het gehele land verdeeld zijn, ligt het niet in mijn bedoeling persoonlijke aankopen van hen, die tot het leger behoren, te verbieden. Ik wens de plaatselijke handel niet te beroven van de winsten, welke daaruit voortspruiten.

Terwijl ik deze besluiten ter kennis van het algemeen breng, hecht ik er aan te doen opmerken, dat alle maatregelen, welke ik genomen heb en goed zal vinden alsnog te nemen, voor hoofdzakelijk doel hebben en zullen hebben een billijke verdeling te verkrijgen van alle voedingsmiddelen, opdat de voeding der bevolking zou verzekerd zijn, wat er ook moge geschieden en met name voor het geval in de toekomst de invoer van levensmiddelen op moeilijkheden zou stuiten of hinder zou ondervinden.

Onze correspondent schrijft uit Brussel:

Een ambtelijk bericht meldt de volgende uitbreiding van het postverkeer. De steden 's Gravenbrakel, Thuin en Binche worden tot het verkeer met Duitsland toegelaten. De stad Leuven kan, behalve met Duitsland en de verbonden rijken Bulgarije, Oostenrijk-Hongarije met Bosnië en Herzegovina, en Turkije, voortaan ook deelnemen aan het briefverkeer met de onzijdige landen, waarmee het overige België verkeer heeft, nl. Denemarken, Luxemburg, Nederland, Nederlands-Indië, Noorwegen, Zweden en Zwitserland.

Een nieuwtje, dat de postzegelliefhebbers genoeg zal doen, is dat de overdruk op de thans in het bezette België gebruikte postzegels dezer dagen veranderd wordt. Het woord centimes wordt vervangen

door cent., Frans door F. Het geheel wordt zodoende tweetalig! Voorlopig werd alleen de briefkaart van 5 centiemen met deze veranderde overdruk uitgegeven.

Het spoorwegverkeer zal hier, te beginnen op 1 mei, volgens de Duitse zomertijd geregeld worden. Het spreekt vanzelf, dat ook alle andere Duitse bestuursinrichtingen deze tijd zullen aannemen, welke dan twee uur voor zal zijn bij de oude Belgische tijd.

Zaterdag 29 april 1916 – avondeditie

De Duitsers hebben in verscheidene Belgische gemeenten een biljet laten aanplakken, waarbij zij 20.000 grondwerkers vragen om een verbindingskanaal tussen Ourthe en Moezel te graven.

Veroordelingen in België.

Bij vonnis van 11/12 april 1916, van een Duitse veldkrijgsraad, zijn volgende personen veroordeeld:

- a. Wegens krijgsverraad, bestaande in spionage en het verlenen van hulp bij spionage:

Ter dood:

1. Oscar Hernalsteens, tekenaar te Brussel;
 2. Frans van Aerde, nijverheidstekenaar te Antwerpen;
 3. Julius Mohr, verzekeringsopzienier te Valenciennes;
 4. Emiel Gressier, opzichter van bruggen en wegen te St.-Amands;
- b. Wegens het verlenen van hulp bij spionage:
 5. Joris Hernalsteens, slotenmaker te Brussel-Bosvoorde, tot levenslange dwangarbeid;
 6. Gustaaf Desmul, werkman bij het spoor te Gent, tot 15 jaar dwangarbeid;

7. Albrecht Lienard, aannemer te Valenciennes, tot 10 jaar dwangarbeid;
8. Oscar Delnatte, cinmatograafbestuurder te Roubaix, tot 15 jaar dwangarbeid;
9. Konstant Pattijn, aardwerker te Rijsel, tot 12 jaar dwangarbeid;
10. Jaak Drouillon, koopman in gevogelte te La Plaigne, tot 10 jaar dwangarbeid;
11. Luciaan Cabuy, schilder te Brussel, tot 15 jaar dwangarbeid;
12. Jozef Vermeulen, steenbakker te Merelbeke bij Gent, tot 10 jaar dwangarbeid;
13. Jozef Goosenaerts, leraar bij het middelbaar onderwijs te Gent, tot 10 jaar dwangarbeid;
Alfred Gaudefroy, handelaar in diamant te Brussel, is vrijgesproken.

De ter dood veroordeelden hebben zich door de vijandelijke inlichtingendienst tegen bezoldiging als spion laten aanwerven. Ze hebben werkelijk ook geruime tijd volgens opdracht troepen, troepenbewegingen, troepenvervoeren per spoor, auto's, enz. gadeslagen, en hun waarnemingen aan de vijandelijke inlichtingsdienst overgemaakt of laten overmaken.

De overige veroordeelden hebben zich op dezelfde wijze, doch in mindere mate schuldig gemaakt, of zijn daarbij behulpzaam geweest.

Het doodvonnis, uitgesproken tegen Oscar Hernalsteens, Mohr en Gressier, is voltrokken.

Het vonnis geveld tegen van Aerde, is krachtens het genaderecht in levenslange dwangarbeid veranderd.

Memoranda (KVdW).

Brussel, 18 april.

Al moet men zulks in deze tijd en in dit land, nooit met al te grote beslistheid beweren, toch ben ik mij zo goed als bewust, nooit iets te hebben begaan of misdreven, dat mij het leven of de vrijheid kon kosten (en daar ben ik nu geenszins fier op, waar het begrip misdrijf onder de rubriek betrekkelijkheden is gaan behoren).

Maar ...

Er is iemand ter dood veroordeeld, die drie jaar lang vlak over mijn deur heeft gewoond, die een aangenaam mens was, en waar ik dan ook al die tijd vriendschappelijk mee heb omgegaan; er is kort geleden iemand tot gelijke straf verwezen, die geboren was op dezelfde dag als ikzelf; en nu hoor ik verder, dat iemand voor zijn leven lang in een Duitse gevangenis vast wordt gezet, dewelke mijn hoogst eigen naam voert ...

- Ik ben niet bijgelovig; ik hecht weinig belang aan eventuele voortekenen. Maar stel u nu eens voor, dat ik er wel aan geloven zou ... Wij leven hier in een vreemde wereld, vol wrede vermaningen, die ons tot de verschrikkelijkste hersenschimmen verleiden kon ...

20 april.

Wij hebben weer hoge gasten. Dit gebeurt ons vrij dikwijls, en zelfs meer nog dan wij zelf denken, misschien. Want de bescheidenheid van die gasten staat gelijk met hun verhevenheid. Niet dat zij zich maar enigszins bij hun bezoeken aan Brussel zouden verduiken. Zo ken ik de patisserie waar een zoon van de keizer zich, nauwelijks een paar maanden geleden, bij een verblijf in Brussel - waarvan ik trouwens niet weet of het reeds is afgebroken, - zich, zeg ik, aan lekkers kwam kwikken, en dit dagelijks deed, en het misschien nog doet. En ik ben de enige niet die dit weet: die patisserie heeft als alle andere haar gewone klanten, en die zagen dagelijks de prins, en

nochtans heeft de prins nooit last gehad van hun beleefdheden of onbeleefdheden: hij mocht een incognito genieten dat de volmaaktheid naderde. Want de Brusselse nieuwsgierigheid voelt blijkbaar de behoefte niet, zich aan die bron te laven ... Zijn wij over dergelijke vorstelijke bezoeken dan zo geblaseerd? Ik schreef u, in januari geloof ik, hoe een Duitse koning door de hoofdstad toeren kon, zonder op de buitenboulevards meer de aandacht te trekken dan, bij voorbeeld, een het asfalt besproeiende dienstman of een voorbij kuierend kindermisje achter een dito -wagentje (en misschien zelfs nog wat minder dan deze laatste); al wist iedereen heel goed dat hij niemand minder was dan de koning van Beieren ... - Er is trouwens in de Koninklijke Straat een groot hotel waar, bij alle andere ontstentenis, nog slechts gekroonde hoofden, of die het kunnen worden, afstappen, natuurlijk met hun gevolg. En waar, tussen haakjes, op sommige ogenblikken het hart van de midden Europese rijken niet zonder hevigheid kloppen moet, wat aan dit hotel een historisch karakter verleent. - Aan dat hotel nu staan officiële schildwachthuisjes, met officiële schildwachten daarin, wiens aantal aangroeit naar de verwachte of aangekomen gasten vorstelijker zijn. Dan komt zich daar trouwens nog een fotograaf bij vervoegen, ter vereeuwiging der vermenigvuldigde schildwachten. Die fotograaf fungeert dan gewoonlijk tussen elf en twaalf. En zie, elke Brusselaar, die maar enige zin voor humor paart aan een greintje opmerkingsgave (en daar zijn ze allen in getraind, zoals ge weet), weet dat zo goed als ik en kon er zich dus in verlustigen. Maar geen, of het moesten depressieve renteniers zijn die zich door de verveling naar een vroegtijdig graf voelen slepen, dewelke zich ook maar één enkel maal gederangeerd heeft om aan bewust hotel te gaan onderzoeken of daar niet wat prinses van den bloede waren aangekomen, en of de fotograaf zich niet verslapen had. We zijn blijkbaar een ras geworden dat van alle reizen terug is. In

tegenstelling dan met de vorsten, die zich van een bezoek aan Brussel niet kunnen onthouden.

Nu heeft het hotel weer nieuwe gasten. En die van ver komen: uit Turkije namelijk. Het zijn zonen van de sultan, die ons komen bewijzen hoe gemakkelijk men thans van Konstantinopel naar België komt. Bittere ironie voor dezen, die niet eens van Brussel naar Gent mogen, - en nooit naar buitenhuizigheid hebben verlangd als thans (ik ken verlamden die van een reis rond de wereld dromen). Wij benijden aan de Turkse prinsen dan hun reismogelijkheden wel. Maar, het dient gezegd, verder reikt onze belangstelling weer nauwelijks. Ze reikt, onze belangstelling, niet verder dan tot het hoofddekseel der sultankinderen. Terwijl zij in hun auto's voorbij snorren, mijmeren wij: "Zij hebben, deze Turken, een elegante oplossing gevonden voor het vraagstuk, hoe Muzulmanse fez, of hoe dit onmisbaar en onafzetbaar hoofddekseel ook heten moge, om te zetten in een sjako of kolback, die de centrale mogendheden niet onwaardig is. Zij blijft nog wel herinneren, en zelfs uitdrukkelijk, aan wat wij wisten van Mohammedaanse hoofddekseels, zoals ze droegen onze officiële algemene consul voor Turkije, die de aardigste en vriendelijkste der Brusselaars is, en onze officiële dito Perziër, die evenzeer de koning der Antwerpse diamantnijverheid is te noemen, welke beide heren onderling het verschil inzake muts bewezen tussen soennieten en sjiieten - muts waar ze telkens niet weinig verlegen mee waren als hun Europees gevoel ze verplichtte zich het hoofd te ontdekken, voor de koning bv., of bij een kerkelijke plechtigheid, en hun dit door hun Mohammedaanse waardigheid verboden werd. Aan die roodviltten of zwartastrakan muts nu herinnert de militaire hoed der Turkse prinsen wel; maar hij herinnert evengoed (en dat is er het aangenaam verrassende van) aan de sjako der huzaren van de dood, waar de Duitse keizer indertijd een bezoek aan Brussel mee bracht. En dat is werkelijk merkwaardig!"

Aldus de opmerkelijke Brusselaar. Zelf vindt u dit nu misschien zo heel merkwaardig niet? Dan is het eenvoudig, omdat uw opmerkingsgave misschien een ruimer veld geboden wordt. Maar wij wonen tegenwoordig in de engste der werelden (wat ik u hierbij bewijzen wilde) en zijn al heel blij als een Turkse prins ons zijn muts komt tonen.

Al laten wij daarvan natuurlijk niet het minste merken ...

Het leven te Antwerpen (van onze correspondent Emanuel de Bom).

Lente en invalidenzorg.

Antwerpen, 26 april.

Ik zegde het u de vorige keer: het regent! En ge hebt me geloofd, want ge hebt het enige weken lang aan den lijve gevoeld. Wilt ge eens gaan kijken tussen Mechelen en Brussel? Te beginnen van Vilvoorde aan beide zijden van de spoorbaar strekken zich de overstromde weiden uit naar heinde en verre. De prachtigste motieven voor onze schilders (vooral voor aquarellisten!) liggen daar voor het grijpen! En zoals het daar is, moet het zowat overal zijn in het land. Ik mocht dus wel zeggen: het regent!

Maar – en dit wilde ik bewijzen – een goed ingelicht correspondent kan ook tijding geven over dingen die nog niet gebeurd zijn. Zo heb ik u (en u begrijpt het: ik had het uit de beste bron!) verzekerd: “morgen schijnt over ons weer de paaszon.”

En u ziet, niemand zal me logenstraffen: ik was goed ingelicht. Nooit heeft er prachtiger paaszon over ons land geschenen! Alles is verjongd, de bomen schieten uit, het jonge groen is overal ontloken, er zijn landouwen die heerlijk geel zien van de koolzaadbloemen – de

margrietjes, madelieven, kersouwen, al dat voorjaarsgedoe steekt zijn kopje uit het gras omhoog.

Het is waarachtig de lente! de lentezon! Wie zal me nu beletten uit de beste bron te vernemen, dat we ook weldra vrede krijgen? Wie wil nog, met zo'n zon en zo'n lente, van al dat bloed en dat moorden van mensenkinderen onder elkaar? Genoeg, nietwaar! Laat het uit zijn. *Peuples, formez une sainte alliance et donnez-vous la main!*

Maar Béranger is dood, en die stem uit het graf helaas zal niet gehoord worden, vrees ik. De Dwaasheid met een hoofletter heeft haar eis nog niet ten volle. Nòg bloed, méér bloed, altijd nog bloed, eist zij. En die sukkel van een mensdom blijft, angstig neergehurkt, wachten, wachten naar het einde ... o, Here, wanneer?

Ondertussen moet het leed der mensen gelenigd worden. En aan wie mogen we wel eens denken? Aan de jongens die terug zullen keren, aan de dapperen die zonder morren, heroïsch hun plicht deden, en die onze toekomst betalen met verminkte ledematen, met kwalen, die hen levenslang zullen teisteren. Onze zonen, onze broers, die niet vielen, zullen toch eenmaal terugkeren en wij, die thuis bleven, we moeten nu een eigen huis voor hen in gereedheid brengen. Zij, die aan eigen haard geen hulp zullen hebben, moeten dan een asiel klaar vinden, waar zij op hun verhaal kunnen komen of waar hen voor het verdere leven een wijkplaats zal worden geboden. Het invalidenhuis zal er komen. Te Antwerpen is de gedachte door volijverige stadgenoten reeds in het begin van de oorlog uitgesproken en in gang gezet, die gedachte heeft nu vaste vorm gekregen. Zij die thuis bleven denken aan hen die voor ons optrokken; die gedachte houdt de band levendig tussen hen en ons, en allerlei liefdadig werk is op touw gezet om zoveel mogelijk gelden bij elkaar te brengen voor het werk der invaliden.

Die gelden moeten er komen op alle wijzen. Zeker zal de eerste zorg van de staat, zodra die weer normaal hersteld is, zijn, dat werk ter hand te nemen.

Te Antwerpen is sedert zaterdag 22 II. in de grote zaal van het bekende Hotel de Londres op de Keyserlei een tentoonstelling van poppen te zien, die heel wat Antwerpse kinderhanden en –vingers in beweging heeft gebracht. Het plan is vernuftig en Antwerps-praktisch bedacht. Er werd een prijskamp uitgeschreven om poppen aan te kleden volgens een opgelegd programma of naar eigen keuze. Er zijn een aantal groepen van poppen, samengesteld volgens een bepaald onderwerp. Verder afzonderlijke poppen, die ofwel volgens bepaald onderwerp of naar eigen keuze aan te kleden waren. Al die poppen worden ten voordele van het werk, zo duur mogelijk natuurlijk, verkocht.

De verwachtingen der inrichters werden niet teleurgesteld: er zijn zowat een 400-tal poppen ingekomen, die alle op min of meer kostbare, op smaakvolle of geestige wijze werden aangekleed. De medewerking was spontaan en algemeen. Gedurende weken zijn de meisjes van onze hogere en lagere stads- en privéscholen aan het snijden en aan het knippen gegaan; alle hebben gewedijverd om de poppen zo mooi mogelijk aan het licht te brengen: zo is dat vaderlands liefdadig werk meteen een wedstrijd in kunst en handigheid geworden. En het is een succes van belang: de tentoonstelling, die dagelijks van 4 tot 7 torenuur open is, staat niet stil van bezoekers, die elkaar verdingen voor het werk der mededingsters (meest alle kwekelingen uit onze scholen), terwijl op een podium goede liefhebbers voor een muzikale omlijsting zorgen. Het is er zelfs met deze eerste lentedagen innig en warmpjes druk.

Ik heb er met genoegen rondgewandeld en zeer gewaardeerd wat kundigheid en liefdadigheid hier onder beproefde leiding tot stand

hebben gebracht. Er zijn daar aardige dingen te zien, soms zelfs alleraardigste. En, behalve de vaderlandse, ernstige groepjes, die de mensen soms meer te denken geven dan van een poppenspel verwacht zou worden, is ook de karakteristieke en humoristische noot niet afwezig.

Onder de fraaiste groepen merkte ik op de Oogst, waarlijk een landelijk tafereeltje; de Schooltocht te Antwerpen, zo populair sedert enige jaren: groepen van schoolkinderen in het wit met de onderwijzeres vooraan, en de nationale en Antwerpse vlaggen hoog gehesen; de Honingbijen, symbolische popjes liefjes als bijen aangetakeld en fladderend rond een bijenkorf; de Drie Zustersteden, Antwerpen, Gent en Brugge; de Vier Jaargetijden; de Vijf Werelddelen; de Vier Elementen; Moederdag; Paul en Virginie; Meisjes in Hollandse vissersdrachten; Belgische types, kantwerksters, enz.

Een groep heet "het liefderijke Holland" en is aardig gevonden. Een Zeeuws boerinetje staat achter het prikkeldraad met een brood in de hand en wenkt met vriendelijk gebaar naar een Belgisch popje aan de overkant van de waterplas, die beiden scheidt. Het Belgisch popje houdt de schort open om er het brood in op te vangen en een kleine dreumes zit ernaast met siroop-besmeerde wangen en een boterham in de hand. Als vinding en aankleding is dit wel een der best geslaagde groepen.

Er is ook een *Hommage à l'Amérique*, voorstellende een Indiaans popje, staande op een kist met zakjes meel belegd; verder een vredepopje, in het wit met de lelie in de hand; een alleraardigst Turnhouts kantwerkstertje, een infante Maria Theresia naar Velasquez, Japanse hofdames, en een Jager, die met zijn hond door de hei trekt, met volgend rijmpje erbij:

Kom Azor, mijn beste vriend
Laat ons spoed nu maken
Denk! 't Is voor onze invaliden
Om hun een gastmaal te doen smaken

Met dit hartelijke woord, dat wel kinderlijk echt aandoet, zal ik, nietwaar, besluiten. Eén ding maar in dit mooie poppenwerk heeft me ietwat gespeten: dat de inzenders haast allemaal uitsluitend Franse opschriften hebben gebruikt ... Dat kan nog wel goedgemaakt worden: de inrichters menen het zo uitstekend, en de liederen die men er op niet minder dan dertien concerten uitvoert, zijn trouwens haast alle van Vlaamse kunstenaars. Het invalidenhuis komt er!